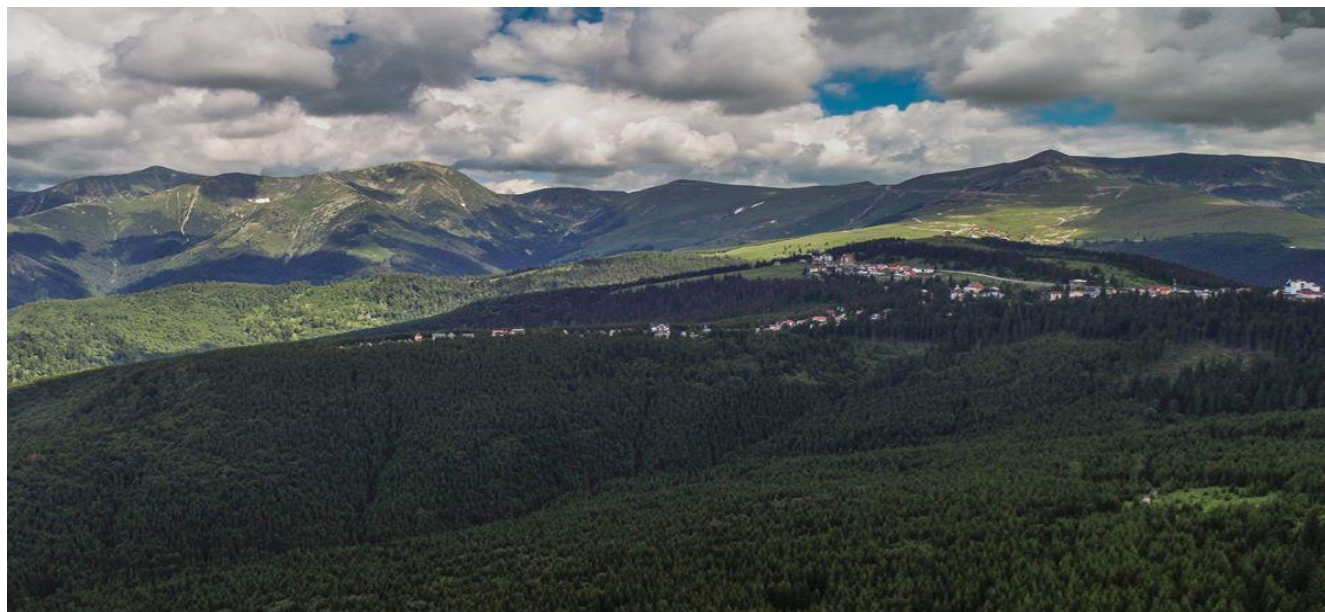

Stațiunea Rânca, parțial, parte componentă a orașului Novaci, cartier cu destinație turistică

Rânca, este o stațiune turistică în curs de dezvoltare, aflată pe raza orașului Novaci și a comunei Baia de Fier, județul Gorj, o locație care aparține celor două primării, situată în Munții Parâng, la 62 de kilometri de orașul Targu-Jiu și la 18 km de vatra orașului Novaci. Plasată la poalele Varfului Papusa (2.136 m altitudine), pe soseaua Transalpina, cel mai înalt drum de la noi din țară (DN67C), la 1.600 de metri altitudine, Rânca este stațiunea turistică situată la cea mai mare altitudine din țară, un obiectiv turistic relativ nou, ce figurează de câțiva ani printre preferințele iubitorilor turismului montan și ai sporturilor de iarnă. Rânca este considerată o zonă cu potențial turistic foarte mare, fiind o alegere inspirată atât iarna, cât și vara, ca destinație pentru iubitorii de aventură, dar și pentru cei care vor să se bucure de liniște, de frumusețea sălbatică a peisajelor din zonă.

Începuturile actualei stațiuni montane Rânca sunt legate, de numele novăceanului Dumitru Brezulescu, personalitate marcantă în dezvoltarea economică a fostei comune Novaci, în prima jumătate a secolului al XIX – lea. Brezulescu este cel care și-a dat seama de potențialul turistic al zonei și proiectul său a fost pus în practică post-mortem de Banca Populară "Gilortul" Novaci, al cărei întemeietor a fost, în anul 1930 când a început acțiunea de construcție a 6 cabane cu 5 camere fiecare. Prima cabană a fost dată în folosință în anul 1937 cu contribuția primului-ministru de atunci al României, liberalul Gheorghe Tătărăscu. Venit la putere regimul comunist a desființat Banca Populară "Gilortul" Novaci și până în 1989 la Rânca au mai fost construite 3 cabane și o unitate militară. În ultimii 20 de ani Rânca a cunoscut o dezvoltare rapidă, dovadă fiind faptul că în anul 2020 stațiunea Rânca, zona aparținătoare orașului Novaci, dispune de cabane și pensiuni deschise circuitului turistic, cu camere și locuri de cazare.

Datorită altitudinii sale, stațiunea Rânca se bucură de zăpadă din decembrie și până în martie, motiv din care dispune de un prelungit sezon de schi. Domeniul schiabil este alcătuit din cinci partii (cu lungimi cuprinse între 350 m și 700 m și diferențe de nivel de la 39 m până la aproximativ 130 m), care dispun de transport pe cablu, teleschi sau telescaun. Iarna, în stațiunea Rânca se poate ajunge doar din partea de sud a țării, pe DN67C, prin orașul Novaci, porțiunea de drum din Transalpina, Obarsia Lotrului – Rânca, fiind inaccesibilă datorită căderilor abundente de zăpadă și viscozelor foarte puternice. Rânca este o zonă excelentă de freeride, fanii de snowboarding, schi de tură sau schi extrem au un imens domeniu de off-piste, punctul central fiind reprezentat de Vârful Păpușa (alt. 2135

m), zonă în care zăpada măsoară peste 200 cm din decembrie până în aprilie. Stratul de powder este întreținut de precipitațiile dese sub formă de ninsoare.

Rânca e alegerea ideală, pentru iubitorii sporturilor de iarnă, asta cu atât mai mult cu cât în stațiune există numeroase puncte de închiriere a echipamentelor corespunzătoare, instructori de schi pentru începători iar cei mici se pot bucura de partide de săniuș pe pârtii special amenajate.

Vara și iarna, datorită peisajelor unice în măreția lor, datorită aerului curat, Rânca, poate fi destinație turistică pentru iubitorii de aventură, drumetii, pentru cei care doresc să își caute liniștea ascultând susurul izvoarelor de munte și foșnetul pădurilor de brad, privind semeția munților care te cheamă ca un magnet. Potecile turistice din Rânca duc spre zone de o frumusețe deosebită, spre puncte cum ar fi: orașul Novaci (5 ore de mers pe picioare), La Cârlig – Vârful Măgura (2-3 ore de mers), Vârful Mohor, Vârful Setea Mare, Rezervația Naturală Gâlcescu cu salba de lacuri glaciare (6 ore de mers), Vârful Parângul Mare (2518 m), Vârful Păpușa și tot de aici se ajunge spre Obârșia Lotrului – intersecția de drumuri care trec din Oltenia în Ardeal (la nord – pe Valea Frumoasei, spre Păltiniș sau Sebes, la vest – spre defileul Jiului și la est către Lacul Vidra și Valea Lotrului – Transalpina etc.) Zona dispune de marcaje turistice corespunzătoare. Cel mai frumos, sălbatic și mai puțin accesibil traseu intramontan cu chei, repezișuri și cascade destinat iubitorilor de drumeții montane cu risc este Rânca – Cheile Gilortului – Novaci. Traseul poate fi parcurs doar cu piciorul și este mai accesibil la coborâre (5-6 ore de mers). Râul Gilort care își trage izvoarele din Vârful Parângul Mare este punctul de atracție datorită peisajului apocaliptic creat prin revărsările necontrolate ale afluenților săi cu ocazia inundațiilor din anul 2012 : pârâul Setea Mică, pârâul Gruiu , pârâul Tărtărau pârâul Măcăria, Pârâul Pleșcoia, pârâul Romanu, pâraiele Mohor și Păpușa, izvorâte de sub vârfurile cu aceleași nume, apoi pâraiele Mioarele și Romii, de pe partea sa dreaptă și mai apoi, de pe partea dreaptă pâraiele Calului și Redeu, iar de pe partea stângă pâraiele Dâlbănu și Rânca, pentru ca mai apoi să-și reorienteze cursul printre stânci calcaroase spre sud, până la Novaci. Lipsa accesului oricărui mijloc de transport pe această porțiune de drum (cândva cu destinație forestieră, nemodernizat, existând în zonă și o mocăniță), absența omului, vegetația abundentă răvășită de viituri au transformat Valea Gilortului și implicit cheile săpate în munte de apele vijelioase ale acestui râu, într-o zonă misterioasă, căutată de biologi și de iubitorii drumețiilor montane extreme. În această zonă nu există marcaje turistice, drumețiile putând fi organizate doar cu sprijinul localnicilor, temerari oameni ai munților.

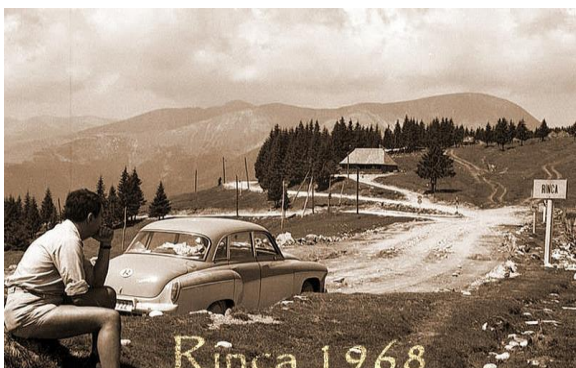
Împrejurimile stațiunii Rânca au trezit interesul iubitorilor de offroad (se pot organiza expediții offroad hard sau soft în Rânca sau în împrejurimi, pentru turiștii interesați, cu sau fără vehicule personale), al motocicliștilor, al pasionaților de ciclism, de pescuit sportiv și vânătoare. Pe timpul verii, turiștii se pot distra pe pârtia de tubing, prima pârtie de acest gen din România. Zona Rânca – Novaci este o bună gazdă pentru ENDURO RÂNCA HARD & HOBBY, dar și pentru amatorii de zbor cu parapanta datorită curenților de aer renumite fiind locațiile: Vârful Păpușa, Vârful Măgura și Vârful Cerbul.

La intrarea în Rânca există un parc de aventură cu cinci trasee de dificultăți diferite, un loc special pentru turiștii cazați în stațiune.

Turiștii iubitorii de istorie, etnografie și folclor, găsesc la intrarea în stațiunea Rânca Muzeul Civilizației Montane, o clădire construită din lemn după modelul caselor tradiționale din zona de munte care prezintă în mai multe săli de expoziție un adevărat tezaur de istorie, cultură, civilizație și tradiție pastorală din zona nordică a Gorjului. Muzeul a fost inaugurat pe 8 septembrie 2012, meritul revenind Obștii "Cerbul" Novaci și Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Gorj.

Credincioșii ortodocși prezenți pe cărări de munte la zile de sărbătoare pot merge la bisericuța din Rânca (o bijuterie arhitecturală realizată din lemn sfințită pe 8 septembrie 2002) situată într-un peisaj montan mirific, unde apropierea de Dumnezeu capătă semnificații speciale.

Zona Novaci – Râncă, este înainte de toate leagănul tradițiilor păstrate și transmise peste veacuri de păstorii novăceni, locul sfânt pentru care bate inima fiecărui localnic al orașului Novaci și cu certitudine reprezintă poarta deschisă spre o dezvoltare locală de perspectivă.

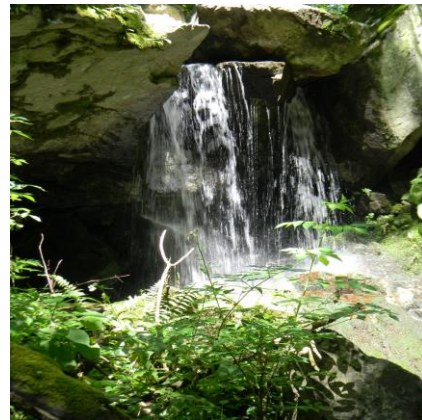
Cascada Șipotului

Numită de bătrânii satului și Cascada de la Șipote, *Cascada Șipotului* este situată aproape de izvorul pâraului Șipot, unul dintre afluenții râului Gilort care adună izvoarele mici din zona Plaiul

Novăcenilor. La cascadă se poate ajunge doar din orașul Novaci, pornind spre nord, pe strada Valea Gilortului (aprox. 6 km) pe drum modernizat până când acesta se bifurcă, o parte (dreapta) asigurând accesul spre vechea Uzină "Electrică" Novaci, prima hidrocentrală din Oltenia dată în funcțiune în anul 1939, implicat fiind ilustrul om politic Nicolae Titulescu, cunosător al ideilor lui Brezulescu privind dezvoltarea zonei Novaci. Drumul nemodernizat, din stânga, asigură accesul spre cascadă, încă 7 km pe drum de țară accesibil doar iubitorilor de drumeții, de ciclism sau motoare pe 2 roți. Recunoașterea pârâului Șipot este simplă deoarece imediat, după locul de vărsare a acestuia în Gilort drumul nu mai este accesibil decât celor care iubesc mersul pe jos, vechiul drum fiind total distrus din timpul inundațiilor (2012). Pentru a ajunge la Cascada Șipot călătorul urmărește apele repezi ale pârâului cu același nume, care în cursul lor vijelios formează de fapt două cascade, spre izvor, trecând printr-o zonă cu mult bolovăniș adus de ape și o vegetație foarte bogată. Zona cascadei este renumită pentru poienile în care crește ghiocelului sălbatic, plantă etalon a primăverilor zonei submontane Novaci. De menționat ar fi faptul că în zonă prin anii 50 a funcționat o mocăniță și tot aici din 1939 exista un baraj, în prezent total dezafectat.

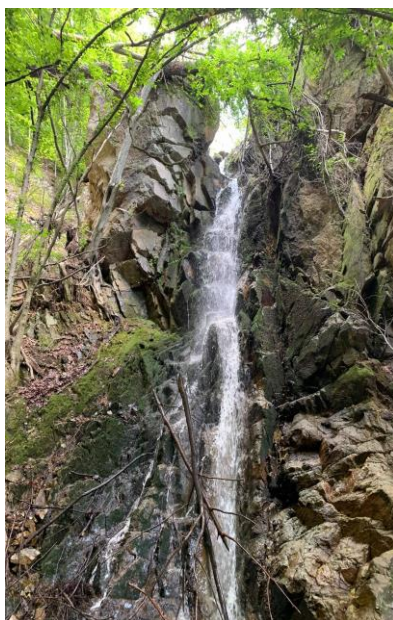
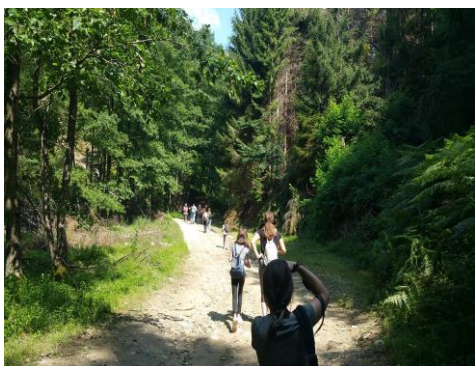
De la locul de vărsare a Pârâului Șipot în Râul Gilort, iubitorii de drumeții echipați corespunzător, își pot continua drumul spre nord, până la confluența Gilortului cu Pârâul Romanu, de unde lănd-o spre N-E, pe urmele vechiului drum forestier se ajunge în stațiunea Rânca. Dacă iubitorii de drumeții, cunosători al locurilor, urmează albia Râului Gilort (spre N-V de la confluența sus amintită), pot ajunge pe culmile Vârfului Mândra, din Parâng, urmând vechile poteci parcurse de ciobani pe munții Setea Mică, Măcăria sau Tărtărau.

Autentică prin sălbăcia locurilor, prin frumusețea peisajelor, zona descrisă mai sus este emblematică pentru sintagma "***peisaje unice din România***", posibil a fi văzute, doar dacă ești practicant al "mersului pe jos" și mare iubitor al muntelui.

Cascada "La Țuțur", pe valea Pârâului Măceș - loc ideal pentru drumeții

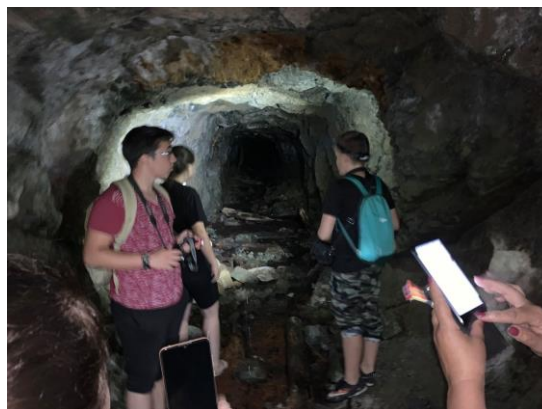
Situată în zona de nord, nord-vest a orașului Novaci, ***Cascada Măceș și valea Pârâului Măceș***, un colț de rai ascuns printre copaci și arbuști, departe de ochiul omului care nu cunoaște zona, oferă locul ideal unde poți petrece o zi călduroasă de vară mergând cu rucsacul în spate pe un drum de țară nemodernizat, până la cascadă sau mai departe pe o distanță de 14 -16 km. Locul este potrivit pentru plimbările în aer liber, cu bicicleta sau cu motocicletă. Valea Măceșului (accesibilă din orașul Novaci după ce parcurgi 2,5 km pe strada Valea Gilortului, cotind apoi la stânga (n-v) pe strada Măceș străbătând cel mult 1 km pe drum modernizat), se deschide primitoare și curată iubitorilor de frumos. Linistea este tulburată doar de susurul apei, de ciripitul păsărilor de lătratul îndepărtat al vreunui câine sau de talanga unei văcuțe plecată în căutarea de hrană și umbră. Flora și fauna zonei aproape neatinse de brațul lung al poluării, aerul curat specific pădurilor de fag sunt motivele pentru care novăcenii se bucură de ce oferă natura și preferă să meargă pe un drum nemodernizat în singurătate, departe de aglomerațiile urbane. Valea Măceșului este valoroasă prin simplitatea ei, fără intervenția omului, aspect care în viitor sigur va deveni apreciat de către adevărații iubitori ai naturii.

Grota mistreților

Pe strada Valea Gilortului, la 2 km pe drumul modernizat, undeva în dreapta, dincolo de albia Râului Gilort, în jurul anilor "80" (1980), pe timpul vechiului regim comunist, căutătorii de uraniu au săpat în malul stâng al Gilortului (spre Plaiul Ungurenilor), 3 tunele la înălțimi și de lungimi diferite, la distanță de câteva zeci de metri depărtare unul de altul. Două dintre ele au fost acoperite de vegetație, unul devenind centru de interes pentru joaca mai multor generații de copii ai localnicilor din zonă, pentru hoții de fier vechi și în ultimul timp pentru mistreți pe timpul iernilor geroase. Acest ultim tunel are o lungime de peste 30 m și a fost parcurs în vara anului 2019 de o echipă formată voluntari novăcenii, curioși și dornici de a include respectiva grotă într-un circuit turistic local. Datorită urmelor lăsate de ultimii localnici ai grotii, locul a fost denumit ***Grota mistreților***. Interesantă datorită spațiului intern generos, datorită așezării sale, cu deschidere spre albia Râului Gilort, situată la aproximativ 5 m

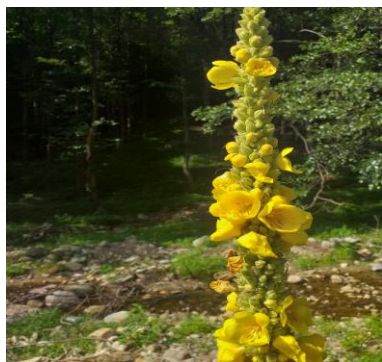
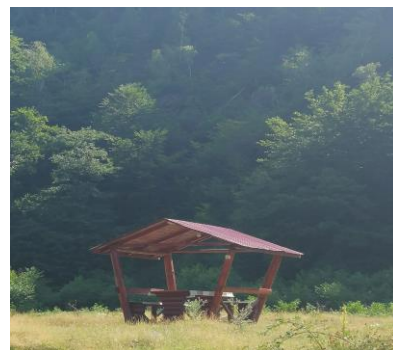
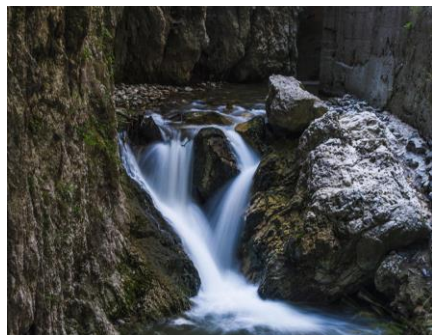
peste nivelul apei, grotă a captat atenția autorităților locale care au solicitat sprijinul specialiștilor în stabilirea unor opțiuni privind amenajarea unui spațiu vizitabil, chiar a unui minimuzeu de științele naturii dotat cu diorame permițând astfel o "călătorie" prin habitatul natural specific zonei, cu flora și fauna carecteristice. Chiar și neamenajată, Grotă mistreților reprezintă o atracție pentru iubitorii de aventură care pentru a ajunge la intrarea în grotă trebuie mai întâi să traverseze Gilortul și apoi să străbată o porțiune de teren cu vegetație abundentă, specifică zăvoaielor din zona montană.

Valea Gilortului

Valea râului Gilort, al cărui nume este considerat de origine dacică, începe de la izvor, din Munții Parâng, respectiv de sub Vârful Parângul Mare (2518 m) prin două izvoare principale, situate la altitudinea de aproape 2350 m. În zona montană Gilortul sapă în munți **chei și cascade** spectaculoase malurile oferind privitorului, peisaje mirifice cu pădurile de foioase și de brad care urmăresc cursul râului până în Novaci. Minunat prin limpezimea de cristal a apelor sale, prin formele rotunjite ale pietrelor mărunte sau uriașe din albie, prin flora și fauna de pe cele două maluri, râul Gilort, intră în Novaci din partea de nord a orașului victorios în lupta sa cu stâncile care i-au stat în cale sute de ani. Liniștit, cu străluciri de diamant în zilele călduroase, tumultuos și tulbure pe timp de ploaie, de sute de ani stâpân al acestor meleaguri, apele Gilortului despart Novacii-Români (vatra tradițională a vechiului sat Novaci) de Novacii Străini (Ungureni), zonă locuită de populația venită de peste munți. Gilortul este apa tuturor novăcenilor, care cândva spăla înălbiturile țăranilor de pe cele două maluri, care acum pune în mișcare turbinele a 5 microhidrocentrale și clipocind printre pietre mângâie chipurile bălaie ale copiilor care vin vara la scăldat. Pe alocuri Valea Gilortului oferă teren potrivit pentru cei dornici să se relaxeze la un grătar în mijlocul naturii, pentru cei care doresc să se răcorească în apele sale limpezi, pentru copiii căutători de comori ascunse, pentru pictorii îndrăgostiți de pictura pe piatră sau sculptorii amatori de sculptura în piatra rotundă de râu.

Apele Gilortului duc în Jiu și de aici în Dunăre istoria unui neam, bucuriile și necazurile localnicilor care din prea multă dragoste nu l-au părăsit nici măcar atunci când dușmanii au călcat țara. Valea Gilortului este valea împlinirilor și dezastrelor care a stors lacrimile novăcenilor loviți de atacurile barbarilor sau de viituri nimicitoare, este firul neîntrerupt al vieții românilor în acest areal geografic. Dacă ai venit la Novaci și nu te-ai oprit măcar o clipă să-ți oglindești privirea în apele repezi ale râului Gilort sprijinindu-te de balustrada unuia dintre cele patru poduri construite peste râu, înseamnă că frumosul a trecut pe lângă tine, rece și nepăsător.

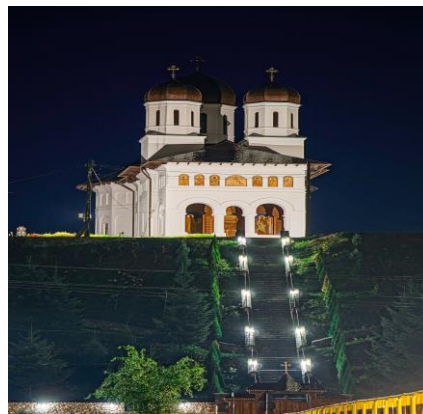
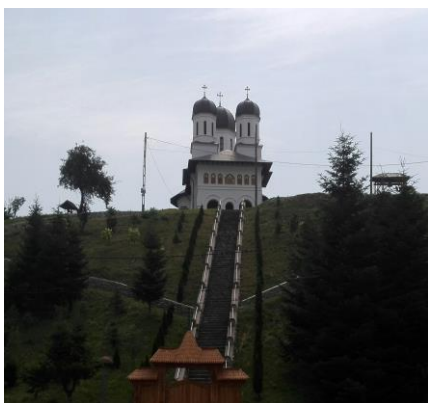
OBIECTIVE TURISTICE, MONUMENTE ISTORICE, CLĂDIRI CONSTRUITE, SPAȚII CU DESTINAȚIE SPORTIVĂ CARE FAC PARTE DIN PATRIMONIUL LOCAL

Biserica ” Sfântul Ioan Botezătorul”, o adevărată Catedrală a orașului Novaci
(strada Dumbrava, orașul Novaci, jud. Gorj)

Biserica ”Sfântul Ioan Botezătorul” se ridică semeață spre albastrul cerului, pe dealul de peste râul Gilort, în zona Novaci – străini, tronând împrejurimile prin măreția sa, captând atenția trecătorului dornic de a cunoaște identitatea localității Novaci. Actuala biserică a fost sfințită în anul 1935, construcția ei fiind începută în anul 1921 pe locul unei foarte vechi biserici din lemn care data din anul 1803, perioadă din care se mai păstrează 2 icoane. Pictura bisericii Sf. Ioan Botezătorul aparține cunoscutului pictor gorjean, Iosif Keber, autor al unor picturi precum ”Gilortul la Novaci”, ”Peisagiu

din Novaci”, ”Case din Novaci” etc. Începând cu anul 2014, această biserică, emblemă a orașului Novaci prin așezarea sa, a fost supusă unor lucrări de reabilitate – consolidare (acoperiș, clădire, pictură, porți, gard, amenajarea spațiului verde, a scărilor de acces, capelă etc.)

Biserica ” Sfântul Ioan Botezătorul” din orașul Novaci este un important punct de atracție pentru vizitatorii orașului atât iarna, cât și vara. Impresionantă pe timp de noapte datorită modului de iluminare, lăcașul de cult atrage nu doar privirile celor care o văd pentru prima dată ci mai ales ale localnicilor pioși și mulțumiți de DARUL lui Dumnezeu, biserica lor din sat.

Biserica din Deal cu hramul „Nașterea Maicii Domnului”, Novaci – Străini (strada Rânca, orașul Novaci, jud. Gorj)

Situată pe șoseaua Transalpina, DN 67C, la 1,5 km de centrul orașului Novaci spre Sebeș, această bisericuță construită din lemn aparține parohiei Novaci și deservește enoriașii din Ungureni, adică zona Novaci - Străini. Actuala construcție este ridicată pe temelia unei biserici construite în anul 1803 de către Coman Călușeriu, venit din Poiana Sibiului alături de mai mulți ”ungureni” care s-au stabilit la poalele plaiului, pe drumul ce venea din munți. Conform spuselor localnicilor și consemnărilor acelor vremi, biserica aceasta a fost adusă de peste munți, dezmembrată bucată cu bucată, inclusiv clopotnița și icoanele făcute de Dumitru zugrav de la Dâmbovicioara. Acea biserică a ars în anul 1854 până la temelie dar a fost reconstruită pe același loc în anul 1864 de către enoriași cu sprijinul Mariei Palada , exact în forma care există și astăzi. Biserica păstrează cărți bisericești foarte vechi, printre care se numără o Evanghelie și Mineie tipărite în 1814 pe vremea domnitorului Alexandru Moruzi.

Biserica de lemn din Novăceni cu hramul” Sfinții Îngeri” - Novaci – Români
(strada Dimitrie Brezulescu, orașul Novaci, Jud. Gorj)

Bisericuța din lemn ”Sfinții Îngeri” aparține orașului Novaci și a fost construită în anul 1740 de vistierul Ursache și un anumit Ștefan Ceaulescu. Valoarea excepțională a acestei biserici este dată de valoarea artistică a pictorului Constandin zugrav și Dumitru zugrav care au semnat o parte a icoanelor existente și astăzi. Biserica a fost reabilitată în anii 2018 – 2017 (acoperis, tencuială, pardoseală), dar este unică prin simplitatea și modestia sa.

Biserica din Novăceni (biserica mică sau veche – cum o numesc localnicii) este cea mai veche biserică din orașul Novaci, care a fost reparată în anii 1830, 1930, 1950 și 2018, dar s-a păstrat scheletul original din lemn. Această bisericuță a fost declarată MONUMENT ISTORIC și face parte din tezaurul național care vorbește despre istoria, credința și spiritualitatea poporului român.

***Biserica de lemn „Intrarea în Biserică a Maicii Domnului”
din Bercești-Măgura***

(sat Bercești, orasul Novaci, jud. Gorj)

Biserica aparține orașului Novaci și a fost construită în anul 1834 de către preotul Staicu Vasile ajutat de frații săi. Primele reparații au fost făcute în anul 1893, au urmat altele, dar biserica este aceeași și acum ca și în urmă cu peste 100 de ani.

Biserica este construită în plan dreptunghiular, cu pridvor deschis sprijinit pe stâlpi de lemn, pronaos, naos și altar. Acoperișul cu învelitoare de tablă este flancat de un turn scund ce se ridică deasupra pronaosului. Turnul, cu formă rotundă, este acoperit de baza (octogonală) lărgită a fleșei. Edificiul arhitectural se află înscris în noua listă a monumentelor istorice din județul Gorj (cod: GJ-II-m-B-09243).

Biserica bătrână, cu hramul "Adormirea Maicii Domnului"

(satul Pociovașița, orașul Novaci, situată pe Transalpina, - DN67C, lângă stația PECO Novaci)

Biserica veche din satul Pociovașița, numită de localnici "Biserica Bătrână", amintită pentru prima dată într-un document din 3 mai 1549, este cea mai veche biserică din orașul Novaci, care datează din anii premergători anului 1500. Refăcută și reparată de mai multe ori (1781-1788, 1832, 1855, 1874 – 1875), reconstruită total în perioada 1921 – 1927 și sfințită la 13 noiembrie 1927 și reabilitată în anii 2000 – 2001, Biserica Bătrână există și astăzi. Oamenii locului o numesc astfel datorită faptului că pe locul bisericii de astăzi , construită și ea acum aproape un secol, a existat acum peste 520 de ani o bisericuță din lemn, dovadă a credinței creștin – ortodoxe a sătenilor de la poalele Parângului. Numele și istoria acestei biserici vorbesc despre trecutul acestor meleaguri, despre credința, modul de viață și civilizația Regatului la granița cu Ardealul.

Monumentul Eroilor (situat la extremitatea vestică a străzii Eroilor)

Acest monument datează din anul 1935 și a fost ridicat în cinstea eroilor novăceni morți în Primul Război Mondial. Axa Monumentul Eroilor – Biserica Sf. Ioan Botezătorul, acel *drum al eroilor* (numit azi strada Eroilor), este drumul sufletelor celor care au rămas doar un nume scris pe un bloc de piatră spre biserica satului unde au primit Botezul Domnului. Soldatul de pe monument, cu arma în mână reprezintă victoria, reușita celor morți în Războiul pentru Neatârarea Neamului, pe front, împrăștiați de gloanțe sau aruncați în gropi comune. Cruce la mormânt nu au avut, dar spre cinstea lor, urmașii le-au "înălțat cu mintea" o cruce fără de moarte, chiar în mijlocul localității, formată din două drumuri care se intersectează la jumătatea distanței dintre monument și biserică: Strada Eroilor - strada

sufletelor pierdute și drumul spre munte (Transalpina de astăzi), drumul speranței, al vieții și existenței fiecărui novăcean din toate timpurile.

Monumentul a fost reabilitat de către Primăria Orașului Novaci în anul 2018.

Monumentul eroilor din Ungureni (Strada Dumbrava, locul unde este amplasat fiind cunoscut cu denumirea ”În poieniță”)

Monumentul eroilor din Ungureni, este cel mai vechi monument din orasul Novaci, fiind ridicat în anul 1928 în memoria fiilor satului Ungureni, morți în Primul Război Mondial. Monumentul a fost reconstruit de către Primăria Orașului Novaci în primăvara anului 2019.

Monumentul eroilor satului Pociovaliștea (situat în curtea Școlii Gimnaziale Pociovaliștea)

La Pociovaliștea, sat aparținător orașului Novaci există de fapt un ansamblu arhitectural care conține trei monumente istorice:

- Monumentul Eroilor din satul Pociovaliștea, dispăruți pe front în timpul Primului Război Mondial, construit în anul 1935;
- Monumentul Eroilor morți în al doilea Război Mondial, ridicat în anul 1999;
- Monumentul veteranilor de război din cel de-al doilea Război Mondial, ridicat în anul 1999.

În primăvara anului 2019, Primăria Orașului Novaci a reabilitat toate cele trei monumente, simbol al respectului pentru o comunitate care a participat activ la eliberarea teritoriilor românești în cele două războaie mondiale (1916 – 1918/ 1939 – 1945).

Foto: Daciana Ungureanu

Monumentul veteranilor de război (situat pe strada Parângului , în fața Casei de Cultură Novaci)

Construcția a fost finalizată în anul 2008 , inițiativa ridicării unui asemenea monument aparținând Asociației Veteranilor de Război din Novaci și Primăriei Orașului Novaci. Pe placa comemorativă sunt inscripționate pentru eternitate numele a aproape 300 de luptători novăcenii, care, cu arma în mână si-au apărât țara și neamul.

Monumentul Gheorghe Tătărescu (situat pe partea stângă a Drumului Regelui, Transalpina de astăzi, la iesirea din orașul Novaci)

Monumentul a fost ridicat în anul 1937, în memoria marelui om de stat gorjean al anilor 1919 – 1947, Gheorghe Tătărescu, pentru implicarea sa în reconstrucția drumului care străbate munții de la Novaci la Poiana Sibiului. Documentele vremii vorbesc despre faptul că primul ministru Gheorghe Tătărescu și soția sa Aretia, l-au însoțit pe regele Carol al II-lea în călătoria de inaugurare a acestui drum, numit de atunci Drumul Regelui sau Drumul Regal. În anul 1937 a fost dată în folosință cabana centrală din Rânca, la acest fapt contribuind și primul ministru de atunci, Gheorghe Tătărescu . Monumentul este propus pentru reabilitare în perioada următoare.

Monumentul Dimitrie Brezulescu (parcul din Novaci)

Conștienți de importanța pe care a avut-o DIMITRIE BREZULESCU în dezvoltarea zonei Novaci, fiind supranumit ctitor al Novaciului modern, urmașii săi, rămași la cârma Băncii Populare "Gilortul" Novaci i-au ridicat în anul 1936 o statuie în centrul localității, peste stradă de sediul băncii. Statuia, o fină lucrare de artă, a fost opera marelui sculptor Ioan Jalea. La dezvelirea acestei statui în anul 1936 a participat și prim-ministrul României acelor vremuri, Gheorghe Tătărescu.

Veniti la putere comunistii au desființat Banca "Gilortul" iar statuia marelui om, atât de important pentru viața novăcenilor, a dispărut fără urmă. După câțiva ani, realizând ce a însemnat D. Brezulescu pentru Novaci, în același loc a fost ridicată o altă statuie, fără a fi de calitate a primei, dar important este faptul că bustul lui Brezulescu există în Novaci. Monumentul Dimitrie Brezulescu, asemeni parcului Care îl găzduiește va fi reabilitat în anul 2020.

Clădirea Primăriei orașului Novaci (strada Parângului nr.79)

Clădirea are o arhitectura specifica zonei început de secol XIX, vopsita în alb cu alura de conac oltenesc un pic mai înaltă și a aparținut familiei Brezulescu. La 9 iunie 1923 – Banca „Gilortul” donează clădirea ridicată de Brezulescu, în scopul fondării unui spital. Pe frontispiciul clădirii se pot citi și astăzi numele BREZULESCU-VALDOIANU, adică numele unor personalități de care se leaga dezvoltarea orașului Novaci în perioada interbelică.

Clădirea veche a Școlii Gimnaziale Novaci (strada Eroilor nr. 1)

A fost dată în folosință în toamna anului 1933 și purta denumirea „Alexandru Ioan Cuza”, denumire care s-a pierdut în negura anilor. A fost construită cu sprijinul Băncii Populare ”Gilortul” și a fost dotată cu mobilier sculptat în lemn de stejar de către sculptorul local Nicolae Ciorogaru (1936)

Casa de Cultura Novaci (str. Parângului, orasul Novaci, județul Gorj)

Casa de cultură din orasul Novaci, județul Gorj a fost construită în perioada comunistă (1956-1960), inaugurarea clădirii având loc la 13 noiembrie 1960. Unicat în Oltenia, din punct de vedere arhitectural, clădirea este o copie a casei de Cultură a Studenților din București. Important centru de cultură în Oltenia de nord, **Casa de Cultură Novaci** a fost și este instituția care conservă și promovează cultura tradițională din zona submontană. Generații de artiști amatori membri ai unor formații artistice locale precum: Formația de fluierași și băcițe, Taraful lăutarilor locali, Ansamblul Folcloric ”Nedeia”, trupa de teatru ”Sabin Popescu”, grupuri de muzică Folk, Cenaclu literar, grup vocal, fanfară cerc de pictură etc. au activat în cadrul eccestei instituții, încă de la inaugurare, păstrându-și vitalitatea și în prezent. Casa de Cultură Novaci reprezintă inima culturii tradiționale novăcene, locul în care copiii, tinerii și vârstnicii își petrec timpul liber participând în număr foarte mare la activități ce țin de educația nonformală destinată exclusiv ridicării nivelului de cultură al

comunității și formării unui comportament civic adecvat, atragerii tuturor categoriilor sociale în activități specifice de implicare cultural – socială prin voluntariat. Casa de Cultură Novaci este instituția care promovează cu succes orașul Novaci, tradițiile și obiceiurile locale, costumul popular local, arhitectura locală, îndeletnicirile tradiționale cu scopul dezvoltării zonei Novaci din punct de vedere economic, în mod special turistic.

În clădirea Casei de Cultură Novaci funcționează **Biblioteca Orășenească Novaci** care deține peste 30.000 volume de carte și o impresionantă colecție de publicații ale vremii. Biblioteca novăceană are o istorie impresionantă. Este prima bibliotecă populară din această parte a Gorjului, fondată fiind de Dimitrie Brezulescu, pe atunci student, cu sprijinul unor donatori, persoane ilustre ale acelor vremi. Această bibliotecă a fost inaugurată la 10 mai 1902 și a primit denumirea de Biblioteca Novăceană Carol cel Mare al României. În anul 1913 biblioteca avea peste 2000 de volume, cărți selecționate și procurate de Brezulescu, scrise pe înțelesul poporului. Bunurile respectivei biblioteci au dispărut la începutul perioadei comuniste, biblioteca primind un spațiu corespunzător la inaugurarea casei de cultură.

Sediul Băncii Populare "Gilortul" Novaci și Hotel "Gilortul" (strada Parângului nr. 93, orașul Novaci, jud. Gorj)

Această bijuterie arhitecturală a localitatii Novaci a fost construită de Banca Populară "Gilortul" Novaci în anii 1930, urmașii, continuând în acest fel punerea în aplicare a ideilor lui Dimitrie Brezulescu. Clădirea aceasta a fost *sediul băncii* dar si *hotel*. Numele hotelului era "Gilortul" și în fața acestuia a fost construită o admirabilă terasă din piatră care există și astăzi. După instalarea regimului comunist banca a fost desființată, iar clădirea, în totalitate a devenit Hotel Parângul, proprietate a Cooperativei Novaci, în 2018 fiind cumpărată și reabilitată de un anteprenor local.

Peste stradă, într-un modest părculeț, tronează statuia lui Dimitrie Brezulescu , părintele orasului Novaci modern.

Centrul Național de Informare și Promovare Turistică Novaci

(strada Parângului, nr.79, orasul Novaci, județul Gorj)

Stadionul Novaci (spatiu situat pe malul râului Gilort, în spatele Casei de Cultură Novaci)

Terenul de sport de la Școala Gimnazială Pociovaliștea

(construit în anul 2016 de către Primăria orașului Novaci)

MEȘTER POPULAR – prof. TRAIAN IONEL – miniaturi în lemn (Novaci, str. Valea Gilortului NR.285 – e – mail ioneltraian@gmail.com)

Atelierul de lucru se află la adresa sus menționată și este deschis publicului pentru vizite, vânzări și activități interactive.

Profesorul novăcean Traian Ionel, mare iubitor al tradițiilor locale face lemnul să cânte pe ritmuri străbune, transpus fiind în miniaturi ale unor case românești din lemn, în mănăstiri, în copii ale operelor marelui Brâncuși și în tot felul de creații proprii inspirate din cultura și arhitectura tradițională românească. Nelipsit de la târgurile de profil din țară, meșterul popular Traian Ionel, oferă vizitatorilor colecția personală de lucrări, fiecare lucrare având povestea ei privind modul în care a ajuns pe masa de lucru a artistului, și lecții tematice interactive de lucru în lemn la solicitarea celor care doresc să petreacă la Novaci o zi plăcută.

MEȘTER PIETRAR – Prof. NICOLAE VINȚANU (Novaci, strada Rânca nr. 98, tel. 0729202909, email nicolaevintanu@yahoo.com)

Expoziția în aer liber a mesterului pietrar Nicolae Vințanu poate fi admirată la ieșirea din orașul Novaci, acolo unde privelistea oferită ochiului scapă de încătușarea dealului dezvelind pe stânga frumusețea și măreția munților, pe dreapta Transalpinei putând fi observate cele peste 25 de lucrări obținute prin cioplirea în piatră de râu. Se poate observa deschiderea cioplitorului pentru istoria îndepărtată a românilor, pentru personajele mitice cioplite în piatra rostogolită de râul Gilort timp de milenii. Lucrările sunt realizate dintr-un material extrem de dur, dezvelind trăirile personajelor măcinate de gânduri și griji comune românilor așezați la poale de munte. Fiecare sculptură are o poveste și un nume, care deseori depășesc granitele istoriei reale trecând spre lumea poveștilor și legendelor acestor meleaguri. Fin cunoscător al psihologiei umane, Nicolae Vințanu, cu dalta sa magică, a reușit să dea forme diferite chipurilor de păstori și oameni ai munților, mereu cu o cușmă pe cap, încruntați și gata de a face față unui dușman. Impresionante sunt sculpturile: Mama ciobanilor, Fata cu urciorul, Zamolxe, Gruia lui Novac, Masa dacilor, Scorilo, Coson, Dromichetes, Întâiul dascăl etc. Aceluiasi cioplitor în piatră aparțin sculpturile existente în orașul Novaci, Moș Novac (zona piață), Lostrița, Cerbul și Litovoi Voievod, situate în parcul primăriei. Lucrările din colecția profesorului Vințanu Nicolae străjuiesc Novaciul de la înălțime spre admirația și curiozitatea iubitorilor de artă, uneori spre disprețul sau ignoranța necunoscătorilor, pe locul în care pe la anul 1842 exista o vamă între Ardeal și Oltenia. Casa bătrânească din ograda sculptorului păstrată cu grijă și astăzi, a fost bucătăria vamei. În anul 1914 exact în acest loc era o barieră, care nu a putut niciodată să fie o graniță între ciobanii din marginime și novăceni.

Căsuțele bunicilor,

.....case bătrânești, leagăn al copilăriei părinților și bunicilor noștri, care aparțin unor persoane private, 5-6 la număr pe raza orașului Novaci, reprezintă o bogăție turistică încă neexplorată la nivel local. Ele ascund valori tradiționale românești a căror reabilitare ar contribui la conservarea elementelor locale de arhitectură tradițională specifică zonei, la punerea în valoare a obiceiurilor locale privind modul de preparare a hranei, de aranjare a locuinței. Hainele populare învechite de ani, țesăturile realizate în casă, la război, ascunse în lăzi de zestre simple din lemn de frasin, demonstrează hărnicia și priceperea femeilor novăcene în arta țesutului sau a cusutului. Farmecul acestor case, făcute parcă la indigo este asigurat mai ales de culoarea peretilor, un albastru scrobit sau un alb patinat marcat de trecerea anilor.

Casa LENICA , Ulița Carageilor, nr.1
(tel. 0765890024)

Casa VINȚANU, strada Rânca, nr. 98
(tel. 0729202909)

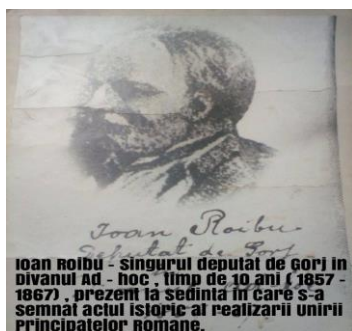
INFORMAȚII PENTRU TURIȘTI

CAZARE

În orașul Novaci turiștii se pot caza în pensiuni clasificate și neclasificate. Exista pe raza orașului peste 250 locuri de cazare, relații suplimentare despre pensiuni putând fi solicitate la Centrul de Informare Turistică Novaci.

PERSONALITĂȚI NOVĂCENE

ION ROIBU

Ion Roibu a fost deputat de Gorj în Divanul Ad-Hoc (1857), ocazie cu care a susținut problemele țăranimii române și a făcut propuneri pentru îmbunătățirea vieții păstorilor români. Țăran cu vederi progresiste, Ion Roibu a votat pentru Unire, cu credința că actul Unirii este un mare pas pentru propășirea neamului românesc.

DIMITRIE BREZULESCU (1879 - 1916)

DIMITRIE BREZULESCU, avocat de profesie , doctor în drept la Paris (1907), deputat în perioada 1912 – 1916, este omul "emblemă" pentru novăceni, personalitatea marcantă care și-a pus pecetea prin faptele sale asupra dezvoltării economice și culturale a localității Novaci. Creator al Băncii Populare "Gilortul"(1902), una dintre băncile populare importante ale României interbelice, prin intermediul căreia, mânat de iubirea și respectul pentru localnicii Novaciului acelor vremi, a transformat Novaciul într-o comună-model, a cumpărat Moșia Novaci, de la urmașii familiei Vlădoianu

și a împărțit-o novăcenilor, cu precădere oierilor veniți din Mărginimea Sibiului, realizând astfel o formă atipică de împroprietărire a țăranilor, un succes total pentru posteritate.

Dezvoltarea învățământului local, interesul pentru bunăstarea materială și spirituală a localnicilor, ideile sale privind întemeierea stațiunii montane Rânca și, ulterior, construirea «Drumului Regelui», Transalpina de astăzi, sunt doar câteva dintre argumentele pentru care Brezulescu este considerat părintele orasului Novaci modern.

General Maior dr.. VIRGIL RĂDUȚESCU (1888 – 1980)

Generalul Virgil Răduțescu, cunoscut ca precursor al serviciilor SMURD s-a născut în localitatea Novaci, a studiat clasele primare în comuna natală, a urmat studiile la Liceul „Traian” din Turnu Severin, în anul 1915 numărându-se printre absolvenții Facultății de Medicină din București unde a studiat radiologia, în paralel cu ortopedia. Pasionat de domeniul medical, dedicat luptei pentru salvarea vieților umane, încă din vremea studentiei, tânărul Răduțescu s-a luptat cu eradicarea unei epidemii de holeră, fiind desemnat să meargă în Plasa Segarcea unde izbucnise o mare epidemie în rândul populației autohtone. Acolo pune bazele unui Lazaret de holerici și pornește mai mult singur prin satele de câmpie pentru a vaccina toată populația și pentru a ține sub control sănătatea oamenilor, munca lui fiind remarcată de către savantul microbiolog român, prof. Ion Cantacuzino. A fost decorat pentru meritele sale cu „Crucea Meritul Sanitar”.

Virgil Răduțescu se face cunoscut în țară și peste hotare prin activitatea sa medicală în domeniul militar ca participant la Războiul din 1913, prin implicarea în evacuarea răniților din linia frontului de la Mărășești, a participat la cel de-al Doilea Război Mondial, fiind prezent pe front. În anul 1942 este alături de Armata de uscat. În plin război decide și acționează pentru înființarea unor spitale de campanie, dându-și seama de eficiența sporită în tratarea răniților acestor unități, dacă se intervenea pe cât de repede posibil. Realizează aceste unități la Astaban în Crimeea și la Marfovka în Peninsula Cherci în mai 1942 sau doi ani mai târziu la Bacău. Tot în 1944, Doctorul Virgil Răduțescu, în vârstă de 56 de ani, după ce trecuse prin toate gradele militare, îl obține pe cel de General al Armatei Române.

Printre meritele ilustrului medic militar Virgil Răduțescu, se numără: înființarea primului Serviciu de chirurgie-ortopedie militară din România, ca prim serviciu specializat în acest domeniu al armatei române el fiind primul șef al serviciului nou înființat, studiile în domeniul balneologiei, ocupându-se de efectele apelor lacurilor de la malul mării (Lacul Techirghiol), a coordonat timp de patru ani activitatea medicală la o divizie militară de lângă București, unde s-a dedicat eradicării afecțiunilor paludice, o boală infecțioasă transmisă, în general, prin înțepături, a înființat Aviația Sanitară Română, după ce a fost numit în funcția de medic șef al Marinei Militare Române, cu atribuții de intervenție rapidă și în zone greu accesibile pentru tratarea de urgență, ridicarea și transportarea bolnavilor ori a accidentaților, către centre medicale specializate, fiind practic un precursor sub alte dimensiuni al SMURD-ului de astăzi.

După ce a pus pe picioare Aviația Sanitară, medicul novăcean va marca o altă premieră: înființează așa-zisele Spitale plutitoare, ocupându-se personal de reamenajarea și dotarea navelor: Principele Mircea și Principele Caro I cu săli de operație, aparatură chirurgicală, paturi, personal specializat și toate câte erau necesare funcționării unei unități spitalicești

Generalul Răduțescu Virgil, medic și ostaș de excepție al armatei române, prezență activă în ambele războaie mondiale, salvator de vieți și deschizător de drumuri în medicina românească, s-a stins din viață în anul 1980. Trupul său zace sub glia străbună, în cimitirul Bisericii "Sfântul Ioan Botezătorul", din orasul Novaci, județul Gorj, spre mândria și respectul novăcenilor.

CONSTANTIN FLITAN (1928 – 1990)

Avocat, cercetător al Academiei Române în domeniul științelor juridice, novăceanul Constantin Flitan a fost un fruntaș al diplomației românești în perioada comunistă: membru al delegațiilor României la reuniunile anuale ale O.N.U. cu sediul la New York, (1961 – 1967), vicepreședinte în Comitetul Juridic al Adunării Generale și Conferinței O.N.U. din 1965, director și ministru adjunct în cadrul Ministerului de Externe al României (perioada 1966 - 1968), 9 ani ambasador al României la Paris (1968 – 1977), președintele Asociației Juriștilor din România (1978 - 1983), vicepreședinte în Comisia de Drept Internațional a Adunării Generale O.N.U. Cu sediul la Geneva (1982) etc. Academia de Științe Juridice din România l-a nominalizat post mortem pe Constantin Flitan drept membru al acesteia, recunoscându-i meritele în rândul marilor juriști ai României de peste timp.

Pentru novăcenii, Constantin Flitan este personalitatea care a susținut și vorbit la nivel înalt despre frumusețile acestor locuri, despre preocupările și nevoile novăcenilor din acele timpuri, când localitatea Novaci a rămas neocooperativizată, o oază a capitalismului în plin comunism.

VASILE CRAIU (1894 - 1918)

Căpitan aviator Vasile Craiu, considerat cel mai bun pilot militar român din Primul Război Mondial, este o adevărată legendă a aviației românești. Vasile Craiu s-a născut în localitatea Novaci, din județul Gorj, într-o familie de ardeleni refugiați de peste munti, din cauza vederilor pro România și stabiliți în Novaci. Rămas orfan de tată la vârsta de 15 ani a fost nevoit să se mute în București cu mama și frații săi unde și-a definitivat studiile în domeniul militar. S-a afirmat prin faptele sale vitejeste ca aviator de prima linie în Primul Război Mondial, fiind considerat un simbol al curajului și iscusinței piloților militari. Generalul Eremia Grigorescu l-a apreciat ca fiind cel mai bun pilot de vânătoare al aviației române din Primul Război Mondial. Tânărul Vasile Craiu a executat primele misiuni în zbor de noapte din istoria aviației române, iar victoriile îl fac să fie promovat la excepțional. Craiu execută alături de camarazii săi peste 500 de misiuni de zbor, obține, alături de acestia, mai multe victorii găsimu-și sfârșitul la nici 24 de ani pe aeroportul militar din Bârlad, când avionul pe care îl pilota nu a mai răspuns comenzilor sale. A fost înmormântat cu mari onoruri militare la Bârlad, de unde gorjenii l-au ridicat în 1927 pentru a-l reînnuma la Târgu Jiu.

GHEORGHE CUȚULIGA

GHEORGHE Gh. CUȚULIGA (1924 - 2013) inginer de profesie, novăceanul cu care comunitatea se mândrește, pe care l-au iubit toți cei care l-au cunoscut.

Mare iubitor al istorie neamului nostru, îndrăgostit pe viață de meleagurile novăcene, pe care le venera, de tradiția locală, inginerul Gheorghe Cuțuliga nu este doar un nume în registrele unei primării, el a fost un MARE om, reprezentativ pentru comunitatea locală, cu o vastă cultură, un colecționar de documente istorice, medalii, fotografii, ziare și reviste, toate expuse în propria-i locuință transformată într-un adevărat muzeu.

S-a născut la 13 octombrie 1924, în Novaci. La 12 ani, după ce a absolvit 4 clase, micuțul Predică a plecat de acasă cu sufletul rupt de durere dar cu ambiția de a trăi altfel decât părinții săi, ocrotit de familia ing. Emil Panteli. La doar 12 ani a devenit copil de trupă fiind repartizat într-un atelier de armurărie, perioadă despre care povestea cu atâta har, încât era imposibil să nu fii impresionat. A absolvit Școala de Aviație la Mediaș. Finalul celui de al Doilea Război Mondial l-a prins pe front, luptând pe teritoriul României și în Slovacia. Întors din război, a urmat cursurile Facultății de Electrotehnică București și proaspăt absolvent, cu vise mărețe, în anul 1950 s-a întors acasă, la Novaci și a rămas aici până la sfârșitul zilelor sale, 11 aprilie 2013. Un an a fost profesor de specialitate la Gimnaziul Novaci, a fost director al Întreprinderii Raionale de Industrie Locală și Gospodărire Comunală Novaci (1957 -1960), perioadă marcată de contribuția adusă pentru electrificarea Zonei Montane Rânca și de sprijinul acordat pentru construcția Casei de Cultură Novaci. Patruzeci de ani a fost directorul Centrului de Electrificare Novaci, șef al Uzinei Electrice construită pe Valea Gilortului de Gheorghe Tătărăscu, pe atunci prim-ministru al României. Inginerul Gheorghe Cuțuliga a fost artizanul electrificării comunelor și satelor din nordul Olteniei, de la Horezu, satul Romani, până la

Bumbești Jiu și Tg. Cărbunești. Conform spuselor sale, pentru inginerul Cutuliga Gheorghe, lucrările de suflet, după electrificarea Novaciului, au fost, cele de electrificare a Mănăstirii Horezu, ctitorie a lui Constantin Brâncoveanu și a gării din Tg. Cărbunești, când, cu o emoție, pe care o simtea și după zeci de ani, a aprins becul la 66 de ani de la construcția stației CFR.